

Høringsinnspill

Att. Utdanningsdirektoratet

[Deres referanse: 2017/6307](#)

Fagfornyelsen - innspill til kjerneelementer i skolefagene

Innledning

Sex og Politikk ønsker å komme med innspill til fornyingen av fagene i skolen, med et spesielt blikk på seksuell og reproduttiv helse og rettigheter (SRHR) og FNs bærekraftsmål (med spesiell vekt på nr 3- god helse, 4 - god utdanning og 5 - likestillig mellom kjønnene). De tre nye tverrfaglige kompetansene er relevante både for seksualitetsundervisning og utdanning for bærekraftig utvikling. Folkehelse og livsmestring er en av disse kompetansene, og vi mener SRHR hører naturlig innunder her, men også under de to andre. Seksualitetsundervisning er viktig for å sørge for et godt psykososialt miljø for elevene, og kobles både til forebygging av mobbing og trakassering/overgrep, men også styrket selvfølelse og evne til å ta gode valg for seg selv og overfor andre.

Under følger våre kommentarer gruppert under aktuelle fag.

Kroppsøving

Først og fremst ønsker vi å berømme gruppen i kroppsøving for et fyldig utkast som på en god måte integrerer bærekraftsmålene i faget. Utkastet viser et økt fokus på helse og kropp og fremhever et helhetlig perspektiv på helse, noe spesielt punktet om refleksjon og kritisk tenkning om kropp og bevegelse i kultur og samfunn viser. Vi vil også legge til at det i kroppsøvingsfaget er situasjoner hvor unge er spesielt sårbare med tanke på at kropp både visuelt og funksjonsmessig eksponeres. Problemstillinger som oppstår kan være unge som ikke tør dusje eller delta i kroppsøving grunnet for eksempel mobbing, dårlig selvbilde, utfordringer knyttet til kjønnsidentitet eller redsel for å bli tatt bilde av eller filmet. Det er viktig at kroppsøvingslæreren ikke overlater problemstillingene til kontaktlærer, men at diskusjonene blir tatt i egen undervisning gjennom å utfordre normer og fremme kroppspositivisme og gode holdninger slik at kroppsøvingstimene oppleves som et trygt og helsefremmende rom. Kroppsøvingslærer kan med fordel inkluderes i tverrfaglig seksualitetsundervisning.

Naturfag

Utkastet er foreløpig veldig tynt, men det er gledelig at seksualitet nevnes eksplisitt. Når det gjelder bærekraftig utvikling, er utkastet svakt og bør utdypes og også kobles til relevante bærekraftsmål. Det står for eksempel ingenting om klima i utkastet, og [vi vet at klima og helse henger tett sammen](#).

Samfunnsfag

Utkastet for samfunnsfag ser både godt og grundig ut og kjernen i fagene defineres fornuftig. Vi savner likevel at seksualitet nevnes eksplisitt. Det er flere steder SRHR kan tolkes inn i beskrivelsene, men uten eksplisitt nevning vil området stå i fare for å falle ut eller nedprioriteres i samfunnsfag. Vi mener seksualitet hører naturlig til i samfunnsfag, og kan kobles til alle de tre tverrfaglige emnene, og spesielt til folkehelse og livsmestring. Det er mulig det i samfunnsfag burde vært enda et kjerneelement, som går på individ/identitet – om å forstå seg selv, men også som del av et globalt samfunn og som global medborger. Dette kan videre kobles til alle de tre tverrfaglige temaene og seksualitet og SRHR har en naturlig plass i kjerneelementet.

Arbeidslivsfag

Spesielt med tanke på hvilke elever som vanligvis velger arbeidslivsfag, burde folkehelse og livsmestring få en tydeligere plass og utdyping i faget. Både selvtillit, likestilling og helse er viktige temaer i forbindelse med arbeidslivet.

Matematikk

Det er viktig at matematikk ses i sammenheng med andre fag og at bruk av tall øves som ferdighet i forbindelse med reelle situasjoner og beregninger. Gjennom tall og økonomi kan elevene få forståelse for global utvikling og se større sammenhenger, som kan ses i forbindelse med "å kunne påpeke urettferdigheter og gi grunnlag for å foreta gode valg i eget liv og som samfunnsborger". Matematikk fremstilles ofte feilaktig som nøytralt. Det er essensielt at elevene også lærer at tall og statistikk kan misbrukes og også at tolkninger henger sammen med ideologi.

KRLE/RE

Planen for KRLE/RE inneholder veldig mange gode elementer som vil styrke og spisse faget. Sex og Politikk er glade for at kjønn og seksualitet nevnes eksplisitt og ser at tematikken kan knyttes opp mot både religion/samfunn, perspektiv, etisk refleksjon, kontroversielle temaer i offentligheten, ikke-diskriminering, normer og normkritikk med mer. I beskrivelsen av hvordan de tverrfaglige temaene kan integreres i faget, mangler det utdyping. Her bør planen knytte til konkrete bærekraftsmål på blant annet helse, likestilling og utdanning. Det er viktig å påse at den berømte K-en ikke ender opp med å overskygge den gode intensjonen som ligger i planen slik utkastet nå foreligger, og at gode elementer faller ut i den senere prosessen.

Engelsk

Planen for engelsk har generelt et teknisk preg, med lite fokus på mestring, kreativitet og danning. Det er påfallende lite referanser til litteratur, samfunn og kultur. Det nevnes at engelsk er et dannelsesfag, men det fremkommer ikke av utkastet. Både "interkulturell kompetanse" og målet om "globale medborgere" nevnes, men det er lite i planen som kan bidra til å oppnå dette. Engelsk er for eksempel en forutsetning for veldig mye annen kunnskap, både informasjon via Internett og andre medier, i videre studier og i arbeidslivet. Det er også en forutsetning for å kunne reise og oppleve andre kulturer. Dette kan knyttes til alle de tre tverrfaglige kompetansene. Utkastet er foreløpig veldig svakt på punkt tre, og bør i forlengelsen tydelig fremheve de ulike bærekraftsmålene som kan knyttes til engelsk. Samfunn, litteratur og kultur bør få en tydeligere plass i planen, og vise hvordan interkulturell kompetanse kan oppnås og globale medborgere skapes. Å diskutere aktuelle problemstillinger i engelsktalende land bør være en fremtredende del av faget, og herunder vil

engelsk kunne knyttes til SRHR og seksualitetsundervisning, for eksempel gjennom fokus på abortrettigheter i Irland og seksualitetsundervisning med fokus på avhold i deler av USA.

Fremmedspråk

Planen fremstår godt gjennomtenkt og knyttes godt til de tverrfaglige temaene, selv om det med fordel kan refereres tydeligere til relevante bærekraftsmål. Det interkulturelle perspektivet ser ut til å få tydelig plass i planen, noe som er relevant for bærekraftig utvikling. Fremmedspråk kan med fordel samarbeide med andre fag om å lese litteratur på fremmedspråket og om aktuelle land.

Utdanningsvalg

Planen bør tydeligere referere til bærekraftsmålene. I kjerneelement 1 "Å utvikle gode strategier for å mestre ulike valg gjennom livsløpet, for eksempel valg av utdanning, yrke og livsform" bør likestilling (bærekraftsmål 5) nevnes tydelig. Her er også normkritikk viktig å få inn og "likestillingsparadokset" i norsk arbeidsliv. Utdanningsvalg bør også inkluderes i tverrfaglig seksualitetsundervisning, spesielt knyttet til folkehelse og livsmestring.

Mat og helse

Planen kobler fint mat og helse og bærekraftig utvikling. Den er likevel svak på utdyping av punkt tre, og dette bør utvikles i prosessen videre.

Kunst og håndverk

For det første ser kunst ut til å være ganske fraværende i utkastet, mens fokuset ligger tungt på tekniske og teoretiske ferdigheter. Det bør komme tydeligere frem at man i kunst og håndverk tenker tverrfaglig og kobler til andre fag og tema, og på denne måten styrker forståelsen. I planen bør det også nevnes hvordan kunst kan forstås og tolkes, hvordan det påvirker oss og hva kunst kan fortelle oss. Kulturaspektet bør tydeliggjøres.

Norsk

I planen fremkommer en noe snever beskrivelse av både språk og tekst. Kjerneelement 5 knyttes eksplisitt kun til språk i Norge og utelukker dermed hvordan språket er i endring overalt og å bli kjent med andre kulturer og språk. Vi anbefaler at Norge utgår fra overskriften på kjerneelementet, men derimot er en del av beskrivelsen. For eksempel bør sammenhengen mellom språk og identitet fremheves. Det er viktig at elevene både oppnår kompetanse til å uttrykke følelser og egne meninger gjennom språket, men også reflekterer over hvordan vi påvirkes positivt og negativt av språk. En bred forståelse av tekst som sammensatte tekster, film, reklame og medier bør fremkomme i planen og også kobles til hvordan vi kan påvirke og påvirkes av disse. Norsk bør som danningsfag og språkfag inngå i et tverrfaglig samarbeid om seksualitetsundervisning, blant annet knyttet til diskriminerende og trakasserende språkbruk og kjønnsnøytralt språk. Bærekraftsmålene har liten plass i planen.